

विमुचो नपात् विमोचन. Vgl. besonders die Lieder RV. 6, 53—58. 10, 26. Die Brāhmaṇa haben die Legende, dass P. seine Zähne eingebüsst habe und deshalb Brei esse (कस्माद्, प्रपिष्टभाग, पिष्टाद् TS. 2, 6, 8, 5. CAT. Br. 1, 7, 4, 7. Nir. 6, 31. Bhāg. P. 6, 6, 41). NAIGH. 5, 6. Nir. 12, 16. पूषा यो विश्वाभि विपश्यति भुवनां स च पश्यति RV. 3, 62, 9. (सवितुः) पूषा प्रसवे याति विद्वान्सं पश्यन्विश्वा भुवनानि गोपाः 10, 139, 1. AV. 1, 11, 1. 5, 28, 3. 6, 112, 3. VS. 6, 18. 10, 9. 30. 11, 15. पूषा प्रपूनां प्रजनयिता TBr. 1, 7, 3, 4. CAT. Br. 5, 2, 3, 8. 11, 4, 3, 6. 13, 3, 3, 2. TS. 1, 2, 3, 2. 5, 1, 2. पूषा वा इन्द्रियस्य वीर्यस्य प्रदाता 2, 2, 4. 6, 1, 3, 2. CAT. Br. 2, 5, 4, 7. 3, 2, 4, 19. 13, 4, 1, 14. इयं वै पूषेयं कीदं सर्वं पुष्यति यादं किं च 14, 4, 3, 25 (daher angeblich auch so v. a. Erde NAIGH. 1, 1). ÇĀṆKH. Çr. 16, 3, 29. 30. GRHJ. 1, 9. KAUC. 78. ĀCV. GRHJ. 1, 7. Unter den 12 Āditja MBh. 1, 2523. HARIV. 175. 594. 11549. 12456. 12912. 13143. 13179. 14167. VP. 122. Bhāg. P. 6, 6, 37. पूषो दत्तभिदे (शिवाय) MBh. 14, 193. स्वस्ति धाता विधाता च स्वस्ति पूषा भगो ऽयमा R. 2, 23, 8 (21 GORR.). संध्या पूषो वराङ्गना 5, 23, 27. KATHĀS. 48, 96. Bhāg. P. 4, 3, 17. पूषानपत्यः पिष्टोद्भो भद्रतो ऽभवत्पुरा । यो ऽसौ दत्ताय कुपितं वक्रास विवृतदिज्ञः ॥ 6, 6, 41 Regent des Nakshatra Revati oder Paushya WEBER, Nax. 2, 300. 376. VARĀH. BRH. S. 98, 1. 8. ein N. der Sonne AK. 1, 1, 3, 31. 2, 9. H. 98. HALĀJ. 1, 35. Spr. 461. 2642. MĀRK. P. 109, 64. — Vgl. पौञ्ज.

पूषभासा (पूषन् + भास्) f. Sonnenglanz, N. der Burg Indra's Ġatādh. in Verz. d. Oxf. H. 191, a, 36. ०भाषा ÇKDr. nach ders. Aut. — Vgl. पूषाभाषा.

पूषमित्र (पूषन् + मित्र) m. N. pr. eines Mannes mit dem Bein. Gobhila Ind. St. 4, 374. MÜLLER, SL. 443.

पूषराति (पूषन् + राति) adj. den Pūshan zum Geber habend d. h. wohl in deren Mitte P. vorzugsweise der Spender ist RV. 1, 23, 8.

पूषात्मज (पूषन् + आत्मज) m. Pūshan's Sohn, Bein. Indra's 1): प्रास्य क्षोणमुतो (lies: प्रास्यद्वेष्टाण) वाणान्वृष्टिं पूषात्मजो यथा MBh. 8, 798.

पूषामुहृद् (पूषन् + मुहृद्) m. Pūshan's Feind, Bein. Çiva's H. 200. पूष्कर zur Erklärung von पुष्कर CAT. Br. 7, 4, 4, 13.

पूष्का f. *Trigonella corniculata* Ltn. (eine Leguminose) TRIK. 3, 3, 73. 181. 223. RATNAM. 123. — Vgl. स्पूष्का.

पूष्क 1) adj. s. u. पर्च् — 2) n. fehlerhafte Variante für पूक्थ H. 192. पूक्ति (von पर्च्) f. Herührung AK. 3, 3, 9.

पूक्थ n. Besitz, Vermögen H. 192. HALĀJ. 1, 80. — Vgl. रिक्थ.

पूत् (vielleicht zu पर्च् gehörig) f. Labung, Sättigung; Nahrung, Speise NAIGH. 2, 7. Es findet sich sg. पूत्म्, पूत्तै, पूत्तस्; pl. nom. acc. पूत्तस्; loc. पूत्तु SV. 1, 3, 1, 4. 9 ist schwerlich etwas Anderes als Fehler für पूत्सु; vgl. RV. 8, 31, 15. प्रुभं पूत्तमिषमूर्जम् RV. 6, 62, 4. पूत्तै: पूष्ताः 4, 43, 5. 5, 73, 8. रथे पूत्तौ वक्तमश्विना 1, 47, 6. 34, 4. 71, 7. 73, 5. 139, 3. वि पूत्तौ बाबधे नृभि स्तवानः 7, 36, 5. 1, 178, 4. 183, 2. 2, 1, 6. 34, 4. 4, 44, 2. 5, 73, 4. 77, 3. 6, 35, 4. 7, 74, 5. 90, 5. 10, 106, 1. zweifelhaft 1, 141, 2.

पूत्तै 1) adj. lobendes Beiwort des Rosses, etwa *hurtig, behend*; auch ohne Beisatz von अश्व u. s. w. substantivisch wie अश्वु und andere. So heissen besonders die Rosse der Aśvin, Agni's, Indra's. Die Comm. suchen in den Worte ganz andere Bedeutungen, gewöhnlich mit Speise

versehen. पूत्तमत्पं न वाजिनम् RV. 1, 129, 2. रथिं सुवीरं पूत्तो नो अर्वा न्युक्ती वाजी 7, 37, 6. 6, 8, 1. पूत्तं वाजस्य सातये 10, 93, 10. पूत्तासौ रथे मिथुना अथि त्रयः 4, 45, 1. 2. 7, 60, 4. पर्वति ते वृषभा अस्ति तेषां पूत्तेण यन्मघवन्हूयमानः 10, 28, 3. 1, 127, 5. 2, 1, 15. सप्त पूत्तासः स्वधया मदन्ति 3, 4, 7. Hierher auch wohl 10, 63, 4. पूत्तम् adv.: पूत्तं यौथ पूर्वतीभिः समन्यवः (मरुतः) RV. 2, 34, 3. — 2) m. N. pr. eines Mannes RV. 2, 13, 8 (wie auch an derselben Stelle दासवेश wohl N. pr. ist). — 3) angeblich so v. a. संयाम NAIGH. 2, 17, wo पूत्तै। अश्वौ aus RV. 1, 63, 3 entnommen sind; jenes wird vom Ross Indra's zu verstehen sein.

पूत्तप्रयज् (पूत्त + प्र) adj. nach ŚĀJ. (ein Morgen) an welchem man Speiseopfer zu bringen beginnt: पूत्तप्रयजो द्रविणाः सुवाचः सुकेतव उषसौ रेवद्वेषु RV. 3, 7, 10. Etwa mit behendem (Gespann) eilend.

पूत्तयाम (पूत्त + याम) adj. mit raschen Rossen fahrend; vielleicht N. pr.: स्तुषे सा वा वरुण मित्र रातिर्गवां शता पूत्तयामेषु पृष्ठे RV. 1, 122, 7.

पूत्तया adj. nach ŚĀJ. पूत्तु (angeblich loc. von पूत्त) + धा oder so v. a. प्रतोध्य; Beides unzulässig. प्र यत्पितुः परमावीयते पर्या पूत्तयो वीरुयो देसु रोहति RV. 1, 141, 4. Das Wort scheint entstellt zu sein; प्रनुद्य würde passen: *hungrig, gierig*, wenn नुद्य überhaupt mit प्र sich verbunden fände. Vgl. पूत्सुधः.

पूच् (von पर्च्) f. Labung: पूचति सु वा पूचः RV. 5, 74, 10. — Vgl. घूत्, मधु०.

पूच्छक (von प्रच्छ्) adj. der da fragt, sich erkundigend nach (gen.): पूच्छकेन सदा भाव्यं पूरुषेण विज्ञानता Spr. 1819. परद्रव्यगृहणाम् Jāgñ. 2, 268. nach der Zukunft fragend VARĀH. BRH. S. 50, 22. 27.

पूच्छा (wie eben) f. Frage, Erkundigung AK. 1, 1, 3, 10. 3, 4, 33 (39), 9. H. 263. परदार० ÇĀK. 104, 23. v. l. eine Frage nach der Zukunft VARĀH. BRH. S. 50, 20. ०काल 27, 2.

पूच्छ (wie eben) adj. wonach man fragen kann, — darf, — muss: ततश्च वः पूच्छमिदं विपृच्छे Bhāg. P. 1, 19, 24.

पूत् f. nur im loc. pl. पूत्सु (nach P. 6, 1, 63, Vārtt. 1 könnte man auch andere schwache Casus erwarten; पूत्स्, पूता, पूत्ताम् Schol. Vop. 3, 39. 76) in Kämpfen, im Streit NAIGH. 2, 17. उभा क्षयावाज्ञयन्त्याति पूत्सु RV. 2, 27, 15. पूत्सु डुष्टः 26, 1. सखावा पूत्सु तरणिर्वा 3, 49, 3. 1, 27, 7. 54, 1. 79, 8. 6, 20, 1. 33, 4. 5. 73, 2. 8, 20, 20. 31, 15. Daraus ein loc. mit doppeltem Suff.: पूत्सुषु 1, 129, 4.

पूतन 1) n. feindliches Treffen, Heer: इन्द्रो जिगाय पूतनानि विश्वा TBr. 2, 4, 2, 5. — 2) f. ein Kampf, Treffen, Wettstreit NAIGH. 2, 17. in der älteren Sprache nur im acc. und loc. pl.: अश्वस्यवो न पूतनासु येतिरे RV. 1, 83, 8. अषाळके पूत्सु पूतनासु परिप्रम् 91, 21. 119, 10. अस्माकं ब्रह्म पूतनासु सखाः 152, 7. विश्वाः पूतना जयेम 2, 40, 5. 3, 24, 1. 6, 41, 5. 10, 29, 8. VS. 11, 76. ÇĀṆKH. Br. 13, 3. TAIT. Br. 3, 1, 4, 6 und 3, 6 in Z. f. d. K. d. M. 7, 267. 272. feindliches Treffen, Heer (AK. 2, 8, 3, 46. H. 745. an. 3, 394. M. n. 94. HALĀJ. 2, 302): व्यास इन्द्रः पूतनाः स्वेज्ञाः RV. 7, 20, 3. 8, 36. 1. 37, 2. AV. 6, 97, 1. 8, 3, 8. पूतनानाम् Nir. 9, 24. ते तत्र प्रूराः कथयो बभूवुः कथा विचित्राः पूतनाधिकाराः MBh. 1, 7166. पूतनाम् Bhāg. P. 6, 11, 2. im System eine aus 245 Elephanten, 245 Wagen, 729 Pferden und 1215 Fussoldaten bestehende Heeresabtheilung, = drei वाहिनी MBh. 1, 291. AK. 2, 8, 3, 49. H. 748. H. an. Mxd. Nach NAIGH. 2, 3 ist पूतनाः